

Polska
Analiza kredytowa

Miasto Częstochowa

Ratingi

	Bieżące ratingi
W walucie zagranicznej	
Długoterminowy	BBB
W walucie krajowej	
Długoterminowy	BBB

Perspektywa ratingów

Perspektywa ratingów	Stabilna
----------------------	----------

Wybrane dane

Miasto Częstochowa

	31.12.06	31.12.05
Dochody operacyjne (mln zł)	583,7	571,3
Zadłużenie (mln zł)	214,6	186,4
Bilans operacyjny/ Dochody operacyjne (%)	10,84	16,37
Obsługa długu/ Dochody bieżące (%)	6,76	8,69
Zadłużenie/ Bilans bieżący (lata)	3,76	2,18
Bilans operacyjny/ Odsetki zapłacone (%)	9,14	10,75
Wydatki kapitałowe/ Wydatki ogółem (%)	23,04	20,46
Nadwyżka (Deficyt) przed obsługą zadłużenia/ Dochody ogółem (bez nowego zadłużenia) (%)	-6,24	-3,48
Bilans bieżący/ Wydatki kapitałowe (%)	34,01	63,08

Analitycy

Renata Dobrzyńska, Warszawa
+48 22 338 62 82
renata.dobrzynska@fitchratings.com

Elżbieta Kamińska, Warszawa
+48 22 338 62 84
elzbieta.kaminska@fitchratings.com

Inne Raporty

- *International Rating Methodology for Local and Regional Governments*

Uzasadnienie ratingu

- Chociaż zadłużenie Miasta rośnie średnio o 10% rocznie w latach 2002-2006, na koniec 2006r. było ono na umiarkowanym poziomie i stanowiło 36,7% dochodów bieżących. Wskaźnik spłaty zadłużenia był niski i wynosił cztery lata, a wydatki na obsługę zadłużenia stanowiły tylko 62% nadwyżki operacyjnej. Mimo, że zadłużenie Miasta będzie rosło i w 2012r. może wynieść 320 mln zł, pozostanie ono na umiarkowanym poziomie wynoszącym ok. 55% dochodów bieżących. W latach 2008-2014 nadwyżka operacyjna powinna zostać utrzymana co najmniej na poziomie roku 2006, by Miasto mogło sfinansować z niej wydatki na obsługę zadłużenia, które zgodnie z prognozami Miasta wzrosną w tym okresie do ok. 60 mln zł.
- W latach 2003-2005 Miasto konsekwentnie poprawiało swoje wyniki operacyjne. Marża operacyjna wzrosła do 11,7% w 2005r. (po odjęciu jednorazowych dochodów w wysokości 30 mln zł) z 2,6% w 2002r. W 2006r., gdy miały miejsce wybory lokalne, wyniki operacyjne Miasta nieznacznie się pogorszyły i marża operacyjna wyniosła 10,8%. W 2007r. Miasto planuje uzyskać nadwyżkę operacyjną na poziomie 70 mln (12% dochodów operacyjnych). Osiągnięcie takiego wyniku będzie dowodem na determinację Miasta do utrzymania dobrych wyników operacyjnych w dłuższym okresie.
- Dobra koniunktura gospodarcza w latach 2005-2006 przyczyniła się do poprawy ściągальności podatków lokalnych. Ściągальność podatku od nieruchomości wzrosła z 76% w 2005r. do 94% w 2006r. Obecnie Miasto otrzymuje należne podatki w terminie, a także odzyskuje część kwot zaległych. W 2005r. Miasto odzyskało 30 mln zł (na koniec 2005r. całkowita kwota zaległości w podatku od nieruchomości wyniosła 88 mln zł) i spodziewa się, że w latach 2008-2011 otrzyma dodatkowe 17 mln zł.
- Szpital miejski, który od lat generuje straty, znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. W 2006r. jego strata netto wyniosła 9,9 mln zł. Łączne zobowiązania szpitala wzrosły z 23 mln zł na koniec 2003r. do 45 mln zł na koniec 2006r. W 2007r. w celu spłaty zobowiązań wymagalnych szpital planuje zaciągnąć pożyczki w kwocie 35 mln, z czego 20 mln zł zostanie poręczonych przez Miasto. Agencja Fitch uważa, że w kolejnych latach Częstochowa może być zmuszona do dokonania płatności z tytułu udzielonych poręczeń. Nie można wykluczyć, że Miasto będzie musiało spłacić wszystkie zobowiązania szpitala, aby móc go efektywnie zrestrukturyzować.

Główne czynniki mające wpływ na rating

- Pozytywny wpływ na ratingi będzie miało utrzymanie dobrych wyników operacyjnych, rozwój bazy podatkowej spowodowany dobrą koniunkturą gospodarczą oraz ścisła kontrola wydatków operacyjnych, szczególnie w sektorze oświaty.
- Negatywny wpływ na rating będzie miał wzrost zadłużenia, któremu nie będą towarzyszyć odpowiednie wyniki operacyjne, a także presja na budżet w sytuacji, gdy Miasto będzie musiało obsługiwać zobowiązania szpitala.

Profil

Miasto Częstochowa posiada status miasta na prawach powiatu. Licząc około 246.000 mieszkańców jest ono 12-tym największym miastem w Polsce i drugim w województwie. Do głównych zadań Miasta należą: oświata, pomoc społeczna, transport publiczny, ochrona zdrowia, kultura, biblioteki oraz budowa i utrzymanie dróg. Jest ono także odpowiedzialne za zaopatrzenie w wodę, oczyszczanie ścieków, gospodarkę odpadami oraz dostawę energii i ciepła.

Otoczenie

Do sektora samorządowego w Polsce należy: 16 województw, 379 powiaty w tym 65 miast na prawach powiatu i 2.478 gmin. Do zadań miast na prawach powiatu należą zadania należące do gmin i do powiatów i otrzymują one dochody przeznaczone dla tych dwóch szczebli samorządu terytorialnego.

Zadania

Do zadań miasta jako powiatu należą m.in. szkoły średnie i specjalne, budowa i utrzymanie dróg, programy zapobiegania bezrobociu oraz pomoc dla osób niepełnosprawnych. Jako gmina, miasto jest całkowicie odpowiedzialne za realizację zadań publicznych z zakresu: zaopatrzenia w wodę, oczyszczania ścieków, utrzymania czystości miasta, dostarczania energii i ciepła, oświaty na poziomie podstawowym i gimnazjalnym oraz edukacyjnej opieki wychowawczej, budowy i utrzymania dróg gminnych oraz miejskich cmentarzy i biblioteki. Miasto posiada także zróżnicowany stopień odpowiedzialności w obszarach dotyczących opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, transportu publicznego, planowania przestrzennego, ochrony środowiska i utrzymania bezpieczeństwa publicznego.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej

Miasta na prawach powiatu wykonują zadania klasyfikowane jako „zadania zlecone z zakresu administracji rządowej”, które powinny być finansowane z dotacji otrzymywanych z budżetu państwa. Lista tych zadań jest określana przez prawo i ulega częstym zmianom. W 2004r. i w 2005r. zaszły znaczące zmiany w zakresie zadań samorządów (patrz tabela poniżej).

Zmiany w finansowaniu niektórych zadań

Zadania	Do 2003	Od 2004 i 2005
Finansowanie odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla emerytowanych nauczycieli	Dotacje	Subwencja ogólna
Nadzór nad gospodarką leśną	Dotacje	Podatki dochodowe
Rodziny zastępcze	Dotacje	Podatki dochodowe
Oświetlenie ulic	Dotacje	Podatki dochodowe
Dodatki mieszkaniowe	Dotacje	Podatki dochodowe
Nowe zadania		
Świadczenia rodzinne	-	Dotacje
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	-	Dotacje

Źródło: Ustawa o dochodach jst z 1998r., Ustawa o dochodach jst z 2003r.

Finansowanie

Miasta na prawach powiatu są uprawnione do otrzymywania dochodów przeznaczonych dla gmin i dla powiatów. Dochody te można podzielić na dwie kategorie: dochody własne (łącznie z udziałem w podatkach dochodowych od osób fizycznych (PIT) i od osób prawnych (CIT), podatki i opłaty lokalne oraz dochody pochodzące z jednostek budżetowych i majątku miasta) oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.

Udział w PIT i CIT

Udział (%)	Ustawa 1999-2003	Nowa Ustawa			
		2004	2005	2006	2007
Gmina					
CIT	5,0	6,71	6,71	6,71	6,71
PIT	27,6	35,72	35,61	35,95	36,22
Powiat					
CIT	-	1,40	1,40	1,40	1,40
PIT	1,0	8,42	10,25	10,25	10,25

Uwaga: W latach 2001-2002 udział w podatku PIT dla gmin górniczych był zwiększony o 5%.

Źródło: Ustawa o dochodach jst z 1998r., Ustawa o dochodach jst z 2003r.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jst) wprowadzoną w 2004r. zwiększył się udział miast w podatkach PIT oraz CIT (patrz tabela).

Finansowanie z UE

Miasta na prawach powiatu mogą ubiegać się o finansowanie z UE na projekty inwestycyjne i projekty dotyczące sfery społecznej. Kwoty finansowania pochodzące z UE są włączane do budżetu miasta. Kwoty otrzymane na projekty społeczne (z Europejskiego Funduszu Społecznego) są traktowane jako dochody operacyjne a odpowiadające im wydatki jako wydatki operacyjne. Kwoty otrzymane na projekty infrastrukturalne są klasyfikowane jako dochody majątkowe a odpowiadające im wydatki jako wydatki majątkowe.

Limity zadłużenia

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, samorzady muszą stosować się do limitów dotyczących wskaźników zadłużenia oraz jego obsługi. Zadłużenie nie może być wyższe niż 60% dochodów ogółem a wydatki na obsługę zadłużenia nie mogą być wyższe niż 15% dochodów ogółem. Limity te są szeroko krytykowane, ponieważ w wielu wypadkach ograniczają możliwości zadłużenia się samorządom będącym w dobrej kondycji finansowej. Obecnie rozważa się ich zmianę.

Budżetowanie i sprawozdawczość

Miasta na prawach powiatu przygotowują jeden budżet, lecz ich uchwały budżetowe przedstawiają dochody podzielone na dochody gminy i dochody powiatu. Wydatki miasta są również podzielone na wydatki dotyczące gminy i powiatu.

Od 2008r. jednostki samorządu terytorialnego będą musiały wykazywać swoje dochody i wydatki w podziale na operacyjne i majątkowe, co zwiększy przejrzystość budżetów oraz poprawi zarządzanie budżetowe na poziomie operacyjnym i majątkowym.

Zakres sprawozdawczości budżetowej i kontroli zewnętrznej jest jasno określony przez prawo. Samorzady są zobowiązane do składania sprawozdań do Regionalnych Izb Obrachunkowych (RIO). Sprawozdawczość do RIO obejmuje kwartalne, półroczne i roczne sprawozdania. Zakres sprawozdań jest jasno określony przez ustawę o finansach publicznych i rozporządzenia wydane na jej podstawie.

Nadzór i kontrola

Samorzady są kontrolowane przez RIO, które reprezentują Ministerstwo Finansów na poziomie wojewódzkim, oraz Najwyższą Izbę Kontroli (NIK).

RIO nadzoruje działalność jst w sprawach finansowych. Każda jednostka samorządu musi przedstawić RIO swoje uchwały budżetowe oraz sprawozdania z wykonania budżetu, które RIO opiniują sprawdzając czy są zgodne z odpowiednimi przepisami. Jeśli Rada Miasta nie uchwali budżetu miasta do 31 marca, RIO ustala budżet w zakresie zadań własnych i zleconych. RIO sprawdzają również np. czy wzrost zadłużenia samorządu jest zgodny z przepisami ustawy o finansach publicznych i czy samorząd nie przekroczył limitów zadłużenia określonych w tej ustawie. Co najmniej raz na cztery lata RIO dokonuje kompleksowej kontroli gospodarki finansowej miasta.

NIK kontroluje finanse publiczne na wszystkich szczeblach, w tym w szczególności kontroluje wykorzystanie przez jednostki samorządu dotacji i subwencji z budżetu państwa.

Audyty wewnętrzne są wymagane przez ustawę o finansach publicznych od 2004r.

Jednostki wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, jeżeli gromadzą znaczne środki publiczne lub dokonują znacznych wydatków publicznych, muszą zatrudnić

audytora. Audytorzy są odpowiedzialni za analizowanie i definiowanie obszarów ryzyka dotyczących wszystkich obszarów działalności jednostki samorządu terytorialnego. Audytorzy podlegają bezpośrednio Prezydentowi miasta, który zatwierdza roczny plan audytu wewnętrznego.

Administracja

Stabilność polityczna i priorytety

Organem stanowiącym Częstochowę jest Rada Miasta, która składa się z 28 radnych. Po ostatnich wyborach samorządowych, które miały miejsce w listopadzie 2006r., Platforma Obywatelska (PO) ma w Radzie 8 miejsc, Prawo i Sprawiedliwość (PiS) 6 miejsc a koalicja partii centrolewicowych 7 miejsc. Ugrupowanie Wrony „Wspólnota Samorządowa” ma w Radzie 7 miejsc. Pan Tadeusz Wrona został wybrany Prezydentem Miasta na trzecią kadencję i wraz z trzema mianowanymi przez siebie wiceprezydentami stanowi organ wykonawczy Miasta.

Prezydent zamierza kontynuować realizację strategii rozwoju Częstochowy zatwierdzonej przez Radę Miasta w 2003r., która koncentruje się na projektach inwestycyjnych głównie z zakresu dróg, systemu oczyszczania ścieków oraz transportu lokalnego. Prezydent utworzył Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego w celu usprawnienia pozyskiwania środków z funduszy UE oraz realizacji projektów unijnych. Prezydent jest osobiście zaangażowany w proces tworzenia dobrych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w Mieście i pozyskiwanie inwestorów.

Otoczenie budżetowe

Częstochowa posiada 100%-owe udziały w pięciu spółkach, z których jedna nie prowadzi działalności, oraz udział większościowy w jednej spółce (patrz tabela poniżej). Spółki te działają w obszarze mieszkalnictwa, transportu publicznego, usług miejskich i oczyszczania ścieków. Miasto posiada także udziały mniejszościowe w sześciu spółkach.

Należąca do Miasta spółka Oczyszczalnia Ścieków WARTA powstała w 2003r. Całkowite zadłużenie spółki rosło w ciągu ostatnich trzech lat w wyniku zaciągnięcia przez spółkę pożyczki na finansowanie budowy oczyszczalni ścieków (patrz *Dochody i wydatki majątkowe* poniżej). Zadłużenie spółki wzrosło z 11,9 mln zł w 2004r. do 20,9 mln zł na koniec 2006r. Miasto udzieliło spółce poręczenia, którego wartość na koniec czerwca 2007r. wyniosła 5,6 mln zł i będzie spadać w kolejnych latach.

W latach 2004-2005 zadłużenie Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwa

Udziały Miasta w spółkach

(mln zł)	Udział Miasta w kapitale podstawowym (%)	Kapitał podstawowy		Zysk / strata netto		Zadłużenie długoterminowe		
	2006	2005	2006	2005	2006	2004	2005	2006
Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne (MPK) Częstochowskie	100	56,1	68,0	-15,9	-13,4	0,4	0,0	0,0
Przedsiębiorstwo Komunalne (CzPK)	100	11,4	11,4	1,9	2,0	0,7	0,1	0,0
Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwa Budownictwa Społecznego (ZGM TBS)	100	10,7	12,2	2,5	4,5	6,2	6,2	8,5
Oczyszczalnia Ścieków WARTA	100	53,3	54,4	0,6	-1,4	11,9	14,1	20,9
Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie	97,5	3,4	4,9	-0,2	-0,3	0,0	0,0	1,5
Razem	-	-	-	-	-	19,2	20,4	30,9

Źródło: Miasto Częstochowa

Budownictwa Społecznego (ZGB TBS) wynosiło średnio 6 mln zł. Wzrosło ono do 8,5 mln zł na koniec 2006r. Zadłużenie spółki jest związane z charakterem jej działalności. Spółka buduje mieszkania dla rodzin, których dochód na członka rodziny jest niższy od średniej krajowej, lecz które są w stanie spłacać swoje zobowiązania. Budowa mieszkań jest finansowana z preferencyjnych pożyczek, które są spłacane z czynszów. Spółka jest rentowna i na koniec 2006r. odnotowała zysk netto w wysokości 4,5 mln zł (2,5 mln zł w 2005r.).

Należąca do Miasta spółka Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne (MPK) zapewnia transport publiczny w Mieście, a dochody ze sprzedanych biletów stanowią jej przychód. Ceny biletów są ustanawiane przez Miasto, które jednocześnie może ustalić dodatkowe ulgi w opłatach za przejazdy ponad te ustalane na poziomie krajowym.

MPK zatrudnia 860 osób i od lat generuje straty. W 2006r. straty spółki spadły do 13,4 mln zł z ok. 16 mln zł w latach 2003-2005. Straty te wynikają z faktu posiadania przez niektóre grupy pasażerów uprawnień do przejazdów ulgowych. Miasto rekompensuje spółce różnicę pomiędzy pełną a ulgową ceną biletu. W 2005 i 2006 roku rekompensata ta wynosiła 15 mln zł, podczas gdy w 2007 jest ona planowana na poziomie 15,9 mln zł. Wydatki te są klasyfikowane w budżecie Miasta jako wydatki bieżące. Do 2007r. Miasto nie rekompensowało spółce kosztów przejazdów bezpłatnych, do których są uprawnieni m.in. bezrobotni. Ich szacowany koszt w 2005r. wynosił ok. 2 mln zł. We wrześniu 2007r. Miasto wprowadziło bilet elektroniczny, który umożliwi monitorowanie ruchu pasażerów i powinien ograniczyć przejazdy bez biletów oraz wpłynąć na wzrost dochodów ze sprzedaży biletów oraz do bardziej dokładnego kalkulowania kwot, które Miasto powinno płacić spółce za jej usługi.

Ostatnia podwyżka cen biletów o 10% miała miejsce we wrześniu 2005r. MPK odnawia swój tabor autobusowy, co jest możliwe tylko dzięki dofinansowaniu spółki przez Miasto. W 2005r. Częstochowa dofinansowała spółkę kwotą 11,7 mln zł, za które spółka zakupiła w 2006r. 18 nowych autobusów. W kolejnych latach Miasto zamierza pozyskać środki z funduszy UE na odnowę taboru autobusowego i tramwajowego spółki.

Bardzo duże ryzyko związane z sektora ochrony zdrowia

Miasto jest organem założycielskim jedynie dla szpitala miejskiego oraz stacji pogotowia ratunkowego. W latach 2004-2006 sprywatyzowało ono 20 przychodni. Mimo, że sektor ochrony zdrowia jest ograniczony, stanowi on duże zagrożenie dla finansów Miasta.

Sytuacja finansowa szpitala miejskiego jest trudna. Ulegała ona pogorszeniu na przestrzeni ostatnich kilku lat. Zobowiązania szpitala wzrosły z 23 mln zł w 2003r. do 45 mln zł na koniec 2006r. Agencja Fitch przewiduje, że zobowiązania te wzrosną do 60 mln zł na koniec 2007r. Szpital od lat generuje straty. Strata netto wzrosła z 7,9 mln zł w 2005r. do 9,9 mln zł w 2006r. Kroki podjęte w celu poprawy sytuacji finansowej szpitala, takie jak ograniczenie kosztów operacyjnych przez zmniejszenie zatrudnienia oraz outsourcing niektórych usług (np. sprzątnięcia i prania), nie przyniosły znaczących rezultatów. W 2005r. szpital wdrożył plan restrukturyzacyjny i otrzymał na ten cel pożyczkę z budżetu państwa w wysokości ok. 6 mln zł. Ponieważ szpital terminowo obsługiwał zaciągniętą pożyczkę oraz w listopadzie 2007r. zakończył proces restrukturyzacji, około 10 mln zł jego zobowiązań, w tym w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zostało umorzonych. W 2006r. szpital zaciągnął kredyt komercyjny w wysokości 6 mln zł, który został poręczony przez Miasto. Kredyt ten został przeznaczony na spłacenie zobowiązań wobec pracowników szpitala, które powstały w 2001r. w wyniku przyjęcia przez sejm ustawy o podwyżce płac pracowników ochrony zdrowia oraz nie przekazania szpitalom wystarczających środków na ten cel (zgodnie z danymi Miasta szacowane koszt podwyżek wyniosły 18 mln zł).

Ponieważ szpital ma problemy z płynnością, zamierza on zaciągnąć dwie pożyczki komercyjne na łączną kwotę 35 mln zł, z czego 20 mln zł zostanie poręczone przez Miasto. Pożyczki te będą przeznaczone na spłatę wszystkich krótkoterminowych zobowiązań szpitala, w szczególności zobowiązań zaległych.

Miasto chce radykalnie zrestrukturyzować sektor ochrony zdrowia i rozważyć utworzenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która przejmie personel szpitala oraz wydzierżawi jego majątek i wyposażenie. Nowa jednostka będzie świadczyć usługi medyczne i płacić „staremu” szpitalowi czynsz za dzierżawę majątku. „Stary” szpital nie będzie świadczył żadnych usług a jedynie będzie otrzymywał wpływy z czynszu, z których będzie spłacał swoje zadłużenie. Miasto zleciło firmie doradczej przygotowanie biznes planu całego projektu, a w przypadku podjęcia pozytywnej decyzji, zleci jej również jego wdrożenie. Agencja Fitch uważa, że w kolejnych latach Miasto może być zmuszone do dokonywania płatności z tytułu udzielonych poręczeń. W najbardziej pesymistycznym przypadku Miasto może być zmuszone przejąć wszystkie zobowiązania szpitala, aby móc go efektywnie zrestrukturyzować. Ponadto, jeśli system finansowania sektora ochrony zdrowia w Polsce nie ulegnie zmianie, nowy szpital może również w przyszłości zacząć generować straty.

Gospodarka

Częstochowa znajduje się w północnej części województwa śląskiego, które jest drugim najbogatszym województwem w Polsce. W 2004r. udział Produktu Regionalnego Brutto (PRB) województwa w PKB kraju wynosił ok. 13,9%, a produkt regionalny brutto (PRB) na mieszkańca był 12,8% wyższy od średniej krajowej.

PKB na mieszkańca w podregionie częstochowskim jest 9,4% niższe niż średnia krajowa, ale Częstochowa jest najbogatszym miastem podregionu.

Częstochowa, licząca 246.000 mieszkańców, jest 12-ym największym miastem w Polsce i drugim największym w województwie śląskim. Przed wprowadzeniem reformy administracyjnej w 1999r., Miasto było stolicą województwa częstochowskiego.

Liczba mieszkańców Częstochowy spada od 15 lat. Od 1999r. liczba ta spadała o ponad 1.000 mieszkańców rocznie w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego oraz negatywnego salda migracji. Zgodnie z tendencjami krajowymi ludność Częstochowy starzeje się, co oznacza, że rośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wynosi 17% i jest wyższy od średniej krajowej (15,4%), natomiast udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (17%) jest niższy niż średnia krajowa (20,6%).

Gospodarka lokalna jest zdominowana przez usługi. Jednak podobnie jak w całym województwie śląskim przemysł nadal ogrywa ważną rolę w gospodarce, co znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze wartości dodanej brutto (WDB) oraz strukturze zatrudnienia. Sektor przemysłu i budownictwa wygenerował 38% WDB (w 2004r.) i zatrudnił ok. 42% lokalnej siły roboczej (w 2005r.). Dane te są o wiele wyższe niż średnie dla Polski (odpowiednio 30% i 29%) i są zgodne ze średnimi dla województwa (odpowiednio 41% i 42%). Sektor usług wygenerował 58% WDB i zatrudnił 57% pracujących.

Rozwój gospodarki

Gospodarka krajowa oraz lokalna rozwija się. W 2006r. PKB Polski wzrósł o 6,1% i podobnej wielkości wzrost jest przewidywany w 2007r. Rośnie konsumpcja, produkcja przemysłowa, wynagrodzenia oraz zatrudnienie. Te pozytywne tendencje w gospodarce krajowej i lokalnej powinny się utrzymać również w 2008r. wpływając na wzrost dochodów podatkowych Miasta.

W Mieście jest zarejestrowanych 24.853 firm. Około 78% z nich to małe i średnie, często rodzinne przedsiębiorstwa działające w sektorze usług, zajmujące się

handlem detalicznym, rzemiosłem oraz świadczeniem usług finansowych. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą maleje (o 3% w 2006r.), natomiast rośnie liczba spółek handlowych, włączając spółki z kapitałem zagranicznym. Na koniec 2006r. w Mieście działało 1.882 spółek handlowych (wzrost o 62 spółki w porównaniu z 2005r.), włączając 339 spółek z kapitałem zagranicznym (285 na koniec 2001r.).

W 2006r. w Częstochowie było zarejestrowanych 101 spółek na 1.000 mieszkańców. Liczba ta jest wyższa od średniej krajowej (95), lecz niższa niż w porównywalnych miastach (Rzeszów: 114; Olsztyn: 120; Bydgoszcz: 124; Bielsko-Biała: 132). Może to wynikać z obecności w Mieście dużego pracodawcy, którym jest Huta Częstochowa.

W Częstochowie działają firmy zajmujące się m.in. produkcją stali, szkła płaskiego, części samochodowych (pasów bezpieczeństwa i systemów poduszek powietrznych) oraz firmy z branży tekstylnej, chemicznej, budowlanej oraz przetwórstwa żywności.

Inwestycje w Hucie Częstochowa

Największym pracodawcą w Mieście jest Huta Częstochowa (HC), która wraz z współpracującymi firmami, zatrudnia około 5.000 osób. HC, trzecia największa huta w Polsce, została sprywatyzowana w 2004r. i sprzedana w sierpniu 2005r. korporacji ukraińskiej Przemysłowej Unii Donbasu. Ukraiński inwestor zaakceptował pakiet socjalny gwarantujący wszystkim pracownikom zatrudnienie przez kolejne 10 lat. Inwestor zobowiązał się wdrożyć program inwestycyjny o wartości 400 mln zł w ciągu 10 lat od daty zamknięcia transakcji, który powinien być zakończony w 2009r. Program jest wdrażany przez inwestora zgodnie z umową. HC jest jednym z największych podatników w Mieście i od 2004r. płaci podatek od nieruchomości w terminie. Huta oraz współpracujące z nią firmy rozwijają swoją działalność.

Do innych znanych spółek, które działają w Mieście należą: British Oxygen Corporation (produkcja gazu technicznego), CF Gomma (włoska spółka produkująca części dla przemysłu samochodowego; 1.300 zatrudnionych), Brembo (włoski producent hamulców), Berger (niemiecki producent części zamiennych i akcesorii samochodowych; 300 zatrudnionych) oraz Dospel (producent wentylatorów; 400 zatrudnionych).

Rosnące inwestycje w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

W celu przyciągnięcia inwestorów w Mieście została utworzona podstrefa Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE). Spółki działające w SSE są uprawnione do ulg podatkowych. Obecnie w SSE działa trzech inwestorów, m.in. TRW Automotive oraz Huta Szkła Guardian. TRW Automotive ma dwa zakłady, z których jeden produkuje pasy bezpieczeństwa (1.500 zatrudnionych), a drugi produkuje systemy poduszek powietrznych (2.000 zatrudnionych). Zakłady te eksportują 87% swojej produkcji. Spółka rozwija swoją działalność w Mieście. Utworzyła centrum inżynieryjne, w którym w 2006r. zatrudniała 165 osób (docelowe zatrudnienie 300 osób w 2007r.) oraz centrum usług finansowych, które docelowo zatrudni 200 osób. Huta Szkła Guardian zainwestowała 180 mln euro w produkcję wysokiej jakości szkła dla przemysłu samochodowego i budowlanego oraz szkła dekoracyjnego. Zatrudnia ona 300 osób.

Miasto wspiera także lokalną działalność gospodarczą poprzez Agencję Rozwoju

Struktura Wartości Dodanej Brutto oraz Zatrudnienia

	Podregion Częstochowski		Polska	
	WDB, 2004	Zatrudnienie, 2005	WDB, 2004	Zatrudnienie, 2005
Rolnictwo i Leśnictwo	4,4	1,0	5,0	21,5
Przemysł i budownictwo	38,0	42,3	30,2	29,2
Usługi	57,6	56,7	64,8	49,3
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Regionalnego (ARR), która udziela pożyczek małym i średnim przedsiębiorstwom, organizuje szkolenia oraz wspiera rozwój przedsiębiorczości w Mieście. ARR uzyskała 20 mln zł finansowania z UE na utworzenie parku technologicznego. Uzyskane środki pozwoliły ARR wybudować 6 hal, które są udostępniane zainteresowanym spółkom.

Poprawa na rynku pracy

Rozwój gospodarki, nowe inwestycje oraz emigracja zarobkowa do krajów UE mają pozytywny wpływ na rynek pracy w Częstochowie. Stopa bezrobocia w Mieście spadła z 16,5% w 2003r. do 13,5% na koniec 2006r., chociaż nadal pozostaje na wysokim poziomie w porównaniu do innych porównywalnych miast: Bielsko-Biała: 7,5%, Bydgoszcz: 8,5%, Ruda Śląska: 10,1%, Rybnik: 9,5%. W pierwszej połowie 2007r. bezrobocie w Mieście spadło do 11,4%. Częstochowa aktywnie walczy z bezrobociem i realizuje programy nakierowane na różne grupy bezrobotnych oraz na przyciąganie nowych inwestorów.

Słynne miejsce pielgrzymek

Częstochowa jest także słynnym miejscem pielgrzymek. Około 4 miliony ludzi odwiedza co roku klasztor Ojców Paulinów na Jasnej Górze, co stwarza duży popyt dla lokalnego przemysłu turystycznego. Miasto chce rozwijać swoją bazę turystyczną i zachęcić turystów do dłuższych pobytów i zwiedzania atrakcyjnych okolic Częstochowy.

Finanse i wyniki

Dochody

Rosnące dochody z podatków dochodowych

Dochody z podatków dochodowych są drugim największym źródłem dochodów operacyjnych Miasta i stanowią 27% tych dochodów. W wyniku dobrej koniunktury gospodarczej dochody z PIT oraz CIT wzrosły o 18% w 2005r. i o 8% w 2006r. Zgodnie z budżetem Miasta w 2007r. dochody te wzrosną o 14% i wyniosą ponad 178 mln zł. Miasto uważa, że dochody w takiej wysokości są realne do osiągnięcia z uwagi na dobrą realizację tych dochodów. Do 30 czerwca 2007r. Miasto otrzymało prawie 50% dochodów z PIT oraz CIT budżetowanych na cały rok.

Od 2008r. osoby posiadające dzieci są uprawnione do ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych, zgodnie ze zmianami wprowadzonymi przez sejm. Częstochowa przewiduje jednak, że strata dla budżetu Miasta z tytułu wprowadzonej ulgi zostanie zrekompensowana wyższym o 0,27 punktu procentowego udziałem Miasta w dochodach z PIT (46,74%) oraz wzrostem zatrudnienia i płac w związku z rozwojem gospodarczym, który w 2008r. powinien wynieść ponad 5%.

Podatek od nieruchomości

Podatek od nieruchomości jest najważniejszą podatkami lokalnymi. W 2006r. dochody z tego podatku wyniosły 87,4 mln zł i stanowiły ok. 15% dochodów operacyjnych Miasta. Wysokie dochody z tego podatku w 2005r. były wynikiem jednorazowej spłaty zaległego podatku w wysokości 11 mln zł (ujęte w *Podatek od nieruchomości* w tabeli poniżej) przez jednego z podatników Miasta, Operatora (zobacz: *Polityka podatkowa*), który zapłacił także 19 mln zł karnych odsetek (ujęte w *Innych dochodach podatkowych* w tabeli poniżej).

Polityka podatkowa

Polityka Miasta w zakresie podatków lokalnych zakłada podnoszenie stawek podatku od nieruchomości każdego roku zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Finansów (MF). W 2006r. Miasto podniosło o 3% większość stawek podatkowych i ustaliło je na maksymalnym dopuszczalnym przez MF poziomie. Ta sama zasada została zastosowana w 2007r., chociaż zrobiono wyjątek w przypadku budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W ich przypadku stawka podatku od nieruchomości została obniżona o 4,7%, co może skutkować spadkiem

dochodów z tego tytułu w wysokości 2 mln zł. W związku z powyższym, planowane w budżecie 2007r. dochody z podatku od nieruchomości pozostały na poziomie 2006r. i wynoszą ok. 87,5 mln zł.

Dochody Miasta

(mln zł)	2004	2005	2006	2007 ^a
Dochody z PIT oraz CIT	122,7	144,9	156,3	178,4
Podatek od nieruchomości	78,5	100,6	87,4	87,5
Pozostałe podatki oraz opłaty lokalne	34,5	37,8	42,2	43,7
Transfery bieżące	226,5	252,2	274,5	282,0
Pozostałe dochody operacyjne	14,8	35,8	23,9	13,9
Dochody operacyjne	477,0	571,3	584,3	605,5
Dochody z odsetek	0,2	0,8	0,6	0,5
Dochody majątkowe	11,7	29,2	69,8	52,7
Dochody ogółem	488,9	601,3	654,7	658,7

^a Budżet

Źródło: Miasto Częstochowa

W celu wspierania lokalnej przedsiębiorczości, Miasto udziela ulg podatkowych inwestorom, którzy inwestują i tworzą nowe miejsca pracy w Mieście oraz w utworzonej specjalnej strefie ekonomicznej (SSE). W 2006r. skutki udzielonych ulg podatkowych były szacowane przez Miasto na 5 mln zł, co nie jest znaczącą kwotą w kontekście całego budżetu (mniej niż 1% dochodów ogółem). Podobnej wielkości kwota jest szacowana na 2007r.

Do 2005r. stopa ściągłości podatku od nieruchomości Miasta była niska (76% w 2005r.), a należności Miasta z tytułu zaległości w tym podatku rosły w związku z nie płaceniem należnych podatków przez największego podatnika - HC. Sytuacja ta uległa zmianie po prywatyzacji HC w 2005r., kiedy spółka ta zaczęła płacić swoje bieżące zobowiązania w terminie. W 2006r. stopa ściągłości podatku od nieruchomości wzrosła do 94%. Po prywatyzacji HC jej zaległe podatki zostały przejęte przez nowo utworzoną spółkę, Operator, której zadaniem jest sprzedaż aktywów oraz nieruchomości w celu uregulowania zaległych zobowiązań. Najprawdopodobniej Miasto otrzyma tylko 17 mln zł z łącznej kwoty 56 mln zł zaległych podatków (75 mln zł licząc wraz z odsetkami karnymi), co powinno mieć miejsce w latach 2008-2011.

W latach 2005-2006 koncentracja w podatku od nieruchomości była stosunkowo wysoka, gdyż dochody od dziesięciu największych podatników stanowiły ok. 45% ogółu dochodów z tego podatku. Jednak podatnicy ci płacą należne podatki w terminie.

Transfery bieżące

Transfery bieżące pozostają największym źródłem dochodów operacyjnych Częstochowy. Choć ich udział spadł z 58% w 2003r. do 44% w 2005r., to jednak zaczął on ponownie rosnąć w wyniku przekazania Miastu nowych zadań (wyплаты świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych) oraz otrzymywania środków z UE na projekty społeczne. W 2006r. transfery bieżące wzrosły o 9% i stanowiły 47% dochodów operacyjnych. Według prognoz budżetowych Miasta w 2007 roku powinny one wzrosnąć o kolejne 3%.

Wydatki

Największymi elementami wydatków Miasta są: oświata (48% wydatków operacyjnych w 2006r.), pomoc społeczna (19%), administracja publiczna (6%) oraz transport publiczny (8%).

Wydatki operacyjne zdominowane przez oświatę

Wydatki na oświatę są największym i najbardziej sztywnym elementem wydatków operacyjnych we wszystkich miastach w Polsce, a miasta te mają niewielkie możliwości ich ograniczenia.

Sytuacja w sektorze oświaty w Częstochowie jest trochę lepsza niż w innych polskich miastach. W 2006r. wydatki operacyjne Częstochowy na oświatę wyniosły ok. 253 mln zł, z czego około 11% dotyczyło przedszkoli, za finansowanie których Miasto ponosi pełną odpowiedzialność (pomijając niewielkie kwoty wpłacane przez rodziców dzieci). Pozostała część wydatków została w 79% sfinansowana z otrzymanej z budżetu państwa subwencji oświatowej, w 5% z dotacji oraz innych środków zewnętrznych oraz w 16% ze środków własnych Miasta. W 2006r. subwencja oświatowa wystarczyła na sfinansowanie wydatków na płace (wyłączając płace w przedszkolach), co nie jest zjawiskiem typowym wśród innych miast. Pozytywnym jest również fakt, że udział Miasta w finansowaniu wydatków operacyjnych w sektorze oświaty (wyłączając przedszkola) pozostawał na stabilnym poziomie w ciągu ostatnich trzech lat.

Wszystkie miasta w Polsce muszą ściśle kontrolować wydatki operacyjne na oświatę. Częstochowa zdając sobie sprawę z faktu, że wydatki w tym sektorze są mało elastyczne. Miasto podjęło kroki mające na celu ograniczenie wzrostu wydatków w tym sektorze oraz poprawę jego funkcjonowania. W 2005r. Częstochowa podjęła decyzję o racjonalizacji wydatków szkół na media, w tym energię cieplną i wodę, która przyniosła oszczędności w wysokości ok. 2 mln zł. Budżet każdej szkoły jest ustalany indywidualnie, co umożliwia Miastu lepszą kontrolę wydatków poszczególnych szkół i całego sektora. Miasto wprowadziło standardy określające liczbę uczniów w klasach oraz zracjonalizowało zatrudnienie w szkołach poprzez ustalenie standardowego wskaźnika odnoszącego liczbę nauczycieli do liczby personelu administracyjnego dla wszystkich jednostek edukacyjnych. Wszystkie te inicjatywy są oceniane pozytywnie przez Agencję Fitch, która ma nadzieję, że będą one kontynuowane i przyczynią się do dalszej poprawy w funkcjonowaniu tego sektora.

Wydatki na pomoc społeczną są drugim największym elementem wydatków

Wydatki na pomoc społeczną stanowią 19% wydatków operacyjnych ogółem. Wydatki operacyjne w tym sektorze rosły gwałtownie w ciągu ostatnich trzech lat, chociaż tempo tego wzrostu obniża się (wzrost o 27% w 2004r.; 15% w 2005r. i 8% w 2006r.). Wzrost tych wydatków wynikał z przekazania Miastu nowych zadań (np. świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych). Miasto otrzymuje dotacje z budżetu państwa na większość nowych zadań, co ogranicza presję na jego budżet. Częstochowa aktywnie współpracuje z organizacjami pożytku publicznego, którym zleca świadczenie niektórych usług z zakresu pomocy społecznej. Dzięki temu jakość usług rośnie, a środki są bardziej efektywnie wydawane.

Dochody i wydatki majątkowe

W latach 2000-2004 dochody majątkowe były niskie i stanowiły ok. 3% dochodów ogółem (mniej niż 10 mln zł). W 2005r. dochody te wzrosły do 29 mln zł, a w 2006r. do 70 mln zł (11% dochodów ogółem). Wzrost ten wynikał z otrzymania transferów kapitałowych na projekty dofinansowywane z funduszy UE. W większości dotyczyły one projektu budowy systemu oczyszczania ścieków, na który Miasto otrzymało w 2006r. 44 mln zł (z tego 24,4 mln zł z funduszy UE).

Zgodnie z budżetem na 2007r. dochody majątkowe są planowane na poziomie prawie 53 mln zł, z czego 82% powinny stanowić transfery kapitałowe. Mogą one jednak być niższe w wyniku opóźnień w płatnościach dotyczących projektu budowy systemu oczyszczania ścieków.

W latach 2000-2004 wydatki majątkowe stanowiły średnio 11% wydatków ogółem. W 2005r. wydatki te prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, a w 2006r. wzrosły o kolejne 23% i osiągnęły prawie 168 mln zł (24% wydatków ogółem).

Największym aktualnie realizowanym projektem inwestycyjnym jest budowa kanalizacji, której całkowity koszt jest szacowany na 157 mln zł. Projekt ten jest finansowany z funduszu ISPA, z środków własnych Miasta oraz ze środków innych podmiotów biorących udział w projekcie: gminę Mykanów oraz Oczyszczalnię

Ścieków WARTA. W 2006r. wydatki majątkowe na ten projekt wyniosły 59 mln zł. Powinien on zostać ukończony w 2008r.

Zgodnie ze swoją polityką finansową, w kolejnych latach Miasto chce utrzymać udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem co najmniej na poziomie 15%, co powinno być możliwe do osiągnięcia. Każdego roku Miasto aktualizuje swój wieloletni plan inwestycyjny (WPI), a jego ostaną aktualizacja miała miejsce w czerwcu 2007r. Zgodnie z nim, ogólna kwota planowanych wydatków majątkowych w latach 2007-2013 powinna wynieść 1,6 mld zł (ok. 240 mln zł rocznie). Około 39% tych wydatków powinno być finansowane ze środków własnych Miasta oraz z zadłużenia, a pozostała część z funduszy UE, dotacji docelowych oraz innych źródeł zewnętrznych. Zgodnie z WPI około 37% tych środków zostanie przeznaczonych na drogi, ok. 18% na transport oraz 12% na sport i edukację. Jednak rzeczywiste wydatki majątkowe będą zależeć od finansowania otrzymanego z funduszy UE. Jeśli jakiś projekt nie uzyska dofinansowania z UE, nie będzie on realizowany. W związku z powyższym kwoty zawarte w WPI powinny być traktowane raczej jako górne limity wydatków majątkowych, niż jako realistyczny plan.

Wyniki budżetowe

Wyniki operacyjne Miasta poprawiają się od 2003r. W 2005r. wyniki te były wyjątkowo dobre w związku z 18%-ym wzrostem dochodów z podatków dochodowych oraz jednorazowymi dochodami w kwocie 19 mln zł z odsetek od zaległości podatkowych (ujęte w pozycji *Opłaty i pozostałe dochody operacyjne* w Załączniku A) oraz zaległości w podatku od nieruchomości w wysokości 11 mln zł. Dzięki tym jednorazowym dochodom nadwyżka operacyjna Miasta osiągnęła 93,5 mln zł i stanowił 16,4% dochodów bieżących. Pomijając te jednorazowe dochody w kwocie 30 mln zł, nadwyżka operacyjna wyniosłaby ok. 63 mln zł, tj. 11,7% dochodów operacyjnych (patrz tabela poniżej).

Według ostatnich danych Miasta, w 2007r. nadwyżka operacyjna powinna wynieść ponad 70 mln zł i stanowić ponad 12% dochodów bieżących. Jeśli Miasto osiągnie nadwyżkę operacyjną na tym poziomie, będzie to świadczyć o jego determinacji do utrzymania dobrych wyników operacyjnych w dłuższym okresie. Miasto prognozuje, że w 2008r. nadwyżka operacyjna będzie stanowić co najmniej 10% dochodów operacyjnych.

Zarządzanie finansowe Miasta jest dobre, czego dowodzi fakt sporządzania przez Częstochowę długoterminowych prognoz finansowych dotyczących dochodów, wydatków bieżących i majątkowych, a także zadłużenia i wydatków na jego obsługę.

Zadłużenie i płynność

Zadłużenie bezpośrednio Miasta rośnie

W latach 2002-2006 zadłużenie Miasta rosło średnio o 10% rocznie. Na koniec 2006r. wynosiło ono 214,6 mln zł i stanowiło 36,7% dochodów bieżących.

Wskaźniki zadłużenia oraz jego obsługi są umiarkowane. W latach 2003-2006 nadwyżka operacyjna była wystarczająca do sfinansowania wydatków na obsługę zadłużenia, które w 2006r. stanowiły 62% tej nadwyżki. Wskaźnik spłaty zadłużenia

Wyniki operacyjne Miasta

(mln zł)	2004	2005		2006
		Wraz z jednorazowymi dochodami ^a	Z wyłączeniem jednorazowych dochodów	
Dochody operacyjne	477	571,3	541,3	583,7
Wydatki operacyjne	-432,1	-477,8	-477,8	-520,4
Nadwyżka operacyjna	44,9	93,5	63,5	63,3
Marża operacyjna (%)	9,4	16,4	11,7	10,8

^a Dane umieszczone w załączniku A i B
Źródło: Obliczenia własne na bazie danych Miasta

(liczba lat potrzebnych, by spłacić zadłużenie Miasta przy założeniu, że nadwyżka bieżąca pozostanie na obecnym poziomie i w całości będzie przeznaczana na spłatę zadłużenia) jest niski i wynosi niepełne cztery lata.

Ostrożna polityka w zakresie zadłużenia

Miasto chce utrzymać swoje zadłużenie (zadłużenie ogółem w Załączniku A) poniżej 51% dochodów ogółem, podczas gdy limit narzucony ustawą o finansach publicznych wynosi 60%. Jednocześnie Miasto zamierza utrzymać wydatki na obsługę zadłużenia poniżej 10% dochodów ogółem, podczas gdy limit wynosi 15%. Wyżej wymienione wskaźniki niższe od wskaźników wynikających z ustawy o finansach publicznych Miasto zostały ustalone przez Miasto w celu wewnętrznego zarządzania zadłużeniem. Ponadto Częstochowa chce utrzymywać marżę operacyjną (nadwyżka operacyjna do dochodów operacyjnych) na poziomie nie niższym niż 8%. Powyższe kroki są oceniane pozytywnie przez Agencję Fitch, która ma nadzieję, że będą one kontynuowane w kolejnych latach, podobnie jak miało to miejsce w latach 2004-2006.

Struktura zadłużenia Miasta na 30 czerwca 2007r.

(mln zł)	Zadłużenie na 30 czerwca 2007r.	Udział w zadłużeniu ogółem (%)
Pożyczki i kredyty bankowe	161,3	78
Pożyczki i kredyty preferencyjne	21,2	10
Kredyt w Europejskim Banku Inwestycyjnym	23,9	12
Razem	206,4	100

Źródło: Miasto Częstochowa

Struktura zadłużenia

Zadłużenie Miasto stanowią pożyczki i kredyty bankowe, pożyczki i kredyty preferencyjne oraz kredyt z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). Do 2005r. w skład zadłużenia Miasta wchodziły także obligacje, które Miasto wykupiło we wrześniu 2005r. (20 mln zł). Miasto nie planuje kolejnych emisji. Według stanu na 30 czerwca 2007r. zadłużenie Miasta było zdominowane przez kredyty bankowe, które stanowiły 78% zadłużenia ogółem. Tymczasem pożyczki i kredyty preferencyjne, których oprocentowanie jest zwykle niższe niż stopa redyskonta weksli, stanowiły 10% zadłużenia ogółem.

Okolo 12% zadłużenia Miasta stanowi pożyczka z EBI. Jej udział w zadłużeniu ogółem Miasta będzie się zwiększał w kolejnych latach, gdy Miasto będzie zaciągać kolejne transze. Częstochowa podpisała umowę z EBI na pożyczkę w wysokości 115 mln zł w 2006r. i w tym samym roku uruchomiło pierwszą transzę w wysokości 23,9 mln zł (przeznaczoną głównie na drogi). Kolejną transzę w wysokości 35 mln zł Częstochowa zaciągnęła w grudniu 2007r. Pozostała część pożyczki będzie uruchamiana w ciągu trzech kolejnych lat. Każda transza posiada 4-letni okres karencji oraz 10-letni okres spłaty, choć musi być spłacona najpóźniej do 2025r. Miasto ma prawo wyboru stałego lub zmiennego oprocentowania dla każdej transzy. Umowa z EBI narzuca warunki, które Miasto musi spełniać w całym okresie kredytowania. Dla przykładu Częstochowa jest zobowiązana utrzymać rating międzynarodowy na poziomie inwestycyjnym, co zmusza Miasto do osiągnięcia dobrych wyników finansowych.

Miasto korzysta także z pożyczek na prefinansowanie z Banku Gospodarstwa Krajowego na finansowanie pomostowe projektów współfinansowanych z funduszy UE. Na koniec 2006r. zadłużenie Miasta wynikające z tych pożyczek wyniosło 11,5 mln zł (ujęte w *Innych zobowiązaniach dłużnych* w załączniku A). Zadłużenie Miasta z tytułu tych pożyczek zostało prawie w całości spłacone w pierwszej połowie 2007r.

Zadłużenie Miasta będzie rosnać w nadchodzących latach. Zgodnie z budżetem w 2007r. wzrośnie ono o ok. 15% do prawie 250 mln zł i na koniec roku będzie stanowić 41% dochodów bieżących. Zadłużenie będzie rosło w kolejnych latach w

związku z ogromnymi potrzebami inwestycyjnymi. Według projekcji Miasta, jego zadłużenie wzrośnie do ok. 320 mln zł w 2012r., lecz nadal pozostanie na umiarkowanym poziomie (55% dochodów bieżących roku 2006). Jeśli Miasto utrzyma swoją nadwyżkę operacyjną na poziomie roku 2006, powinna być ona wystarczająca na sfinansowanie zwiększonych wydatków na obsługę zadłużenia, które w latach 2007-2014 mogą wzrosnąć do ok. 60 mln zł.

Płynność

Płynność Miasta jest dobra. Miasto posiada kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 15 mln zł, lecz nie korzystało z niego w I półroczu 2007r. Od 2004r. Częstochowa posiada skonsolidowany rachunek bankowy, który obejmuje wszystkie jednostki skonsolidowane w budżecie. Skonsolidowany rachunek zapewnia Miastu lepszą płynność oraz przyczynił się do zmniejszenia kosztów obsługi bankowej. Średni stan gotówki na rachunku Miasta wynosił 19 mln zł w 2005r. oraz ok. 17 mln zł w 2006r. i w ciągu trzech kwartałów 2007r.

Zobowiązania pośrednie

Zobowiązania pośrednie Miasta dotyczą udzielonych przez Miasto poręczeń, zadłużenia spółek komunalnych oraz zadłużenia szpitala miejskiego. Zobowiązania te wzrosły z 32,3 mln zł w 2005r. do 42,4 mln zł na koniec 2006r. (patrz tabela poniżej).

Zobowiązania pośrednie Miasta

(mln zł)	2005	2006
Udzielone poręczenia	17,9	14,2
Zadłużenie szpitala miejskiego	11,2	11,5
- z wyłączeniem zadłużenia poręczanego przez Miasto	5,2	5,7
Zadłużenie spółek komunalnych (spółki z większościami udziałem Miasta ^a)	20,4	30,9
- z wyłączeniem zadłużenia poręczanego przez Miasto	9,2	22,5
Razem zobowiązania pośrednie Miasta	32,3	42,4

^a 100% zadłużenia spółek komunalnych z większościami udziałem miasta
Źródło: Obliczenia własne na bazie danych Miasta

Na koniec 2006r. zobowiązania pośrednie Miasta wynikające z udzielonych poręczeń wyniosły 14,2 mln zł. Około 8,4 mln zł tej kwoty dotyczy pożyczki zaciągniętej w 2004r. przez Oczyszczalnię Ścieków WARTA na budowę systemu oczyszczania ścieków i nie stanowi zagrożenia dla budżetu Miasta. Około 5,8 mln zł zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń dotyczy szpitala miejskiego.

Zobowiązania pośrednie Miasta wzrosną na koniec 2007r. lub na początku 2008r. w wyniku zaciągnięcia przez szpital miejski dwóch pożyczek o łącznej wartości 35 mln zł, z których jedna w kwocie 20 mln zł zostanie poręczona przez Miasto (patrz *Otoczenie budżetowe* powyżej).

Załącznik A

Miasto Częstochowa

(mln zł)	Wykonanie				
	2002	2003	2004	2005	2006
Podatki	142,8	148,6	214,2	261,5	265,1
Transfery otrzymane (dotacje i subwencje)	224,8	236,6	226,5	252,2	274,5
Opłaty i pozostałe dochody operacyjne	64,6	27,8	36,3	57,6	44,1
Dochody operacyjne	432,2	413,0	477,0	571,3	583,7
Wydatki operacyjne	-420,9	-376,1	-432,1	-477,8	-520,4
Nadwyżka operacyjna	11,3	36,9	44,9	93,5	63,3
Dochody finansowe	0,5	1,1	0,2	0,8	0,6
Odsetki zapłacone	-9,6	-7,7	-7,9	-8,7	-6,9
Nadwyżka bieżąca	2,2	30,3	37,2	85,6	57,0
Dochody majątkowe	4,8	5,1	11,7	29,2	69,8
Wydatki majątkowe	-46,8	-42,2	-49,8	-135,7	-167,6
Bilans majątkowy	-42,0	-37,1	-38,1	-106,5	-97,8
Nadwyżka (Deficyt) przed obsługą zadłużenia	-39,8	-6,8	-0,9	-20,9	-40,8
Splata zadłużenia	-9,8	-24,2	-30,3	-41,0	-32,6
Nowe zadłużenie	40,6	40,1	38,9	58,9	61,2
Zmiana zadłużenia netto	30,8	15,9	8,6	17,9	28,6
Wynik budżetu ogółem	-9,0	9,1	7,7	-3,0	-12,2
ZADŁUŻENIE					
Krótkoterminowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Długoterminowe	146,4	165,5	170,1	186,4	214,6
Zadłużenie bezpośrednie (Miasta)	146,4	165,5	170,1	186,4	214,6
+ Inne zobowiązania dłużne	0,0	0,0	0,0	13,7	11,5
Zadłużenie ogółem (Miasta)	146,4	165,5	170,1	200,1	226,1
- Gotówka i aktywa płynne oraz fundusze amortyzacyjne długu	1,7	1,0	13,3	22,6	14,9
Zadłużeniem ogółem netto (Miasta)	144,7	164,5	156,8	177,5	211,2
+ Udzielone poręczenia	28,2	25,3	15,1	17,9	14,2
+ Zadłużenie spółek komunalnych oraz SPZOZ-ów (bez poręczeń)	11,7	35,9	35,6	14,4	28,2
Ogółem zadłużenie i zobowiązania pośrednie netto	184,6	225,7	207,5	209,8	253,6
Memo					
udział zadłużenia w walutach obcych (%)	16,2	11,2	8,1	11,4	6,4
udział emisji w zadłużeniu ogółem (%)	17,1	15,1	11,8	0,0	0,0
udział zadłużenia o oprocentowaniu stałym (%)	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0

Źródło: Miasto Częstochowa

Załącznik B

Miasto Częstochowa

	Wykonanie				
	2002	2003	2004	2005	2006
Wskaźniki budżetowe					
Nadwyżka operacyjna/ Dochody operacyjne (%)	2,61	8,93	9,41	16,37	10,84
Nadwyżka bieżąca/ Dochody bieżące ^a (%)	0,51	7,32	7,80	14,96	9,76
Nadwyżka (deficyt) przed obsługą zadłużenia/ Dochody ogółem ^b (%)	-9,10	-1,62	-0,18	-3,48	-6,24
Wynik budżetu ogółem/ Dochody ogółem (%)	-2,07	2,16	1,57	-0,50	-1,87
Wzrost dochodów operacyjnych (% zmiana w ciągu roku)	-3,93	-4,44	15,50	19,77	2,17
Wzrost wydatków operacyjnych (% zmiana w ciągu roku)	-1,33	-10,64	14,89	10,58	8,92
Wzrost nadwyżki bieżącej (% zmiana w ciągu roku)	-85,57	1,277,27	22,77	130,11	-33,41
Wskaźniki zadłużenia					
Wzrost zadłużenia bezpośredniego (% zmiana w ciągu roku)	28,08	13,05	2,78	9,58	-0,51
Odsetki zapłacone/ Dochody operacyjne (%)	2,22	1,86	1,66	1,52	1,18
Nadwyżka operacyjna/ Odsetki zapłacone (wielokrotność)	1,18	4,79	5,68	10,75	9,17
Obsługa zadłużenia bezpośredniego/ Dochody bieżące (%)	4,48	7,70	8,00	8,69	6,76
Obsługa zadłużenia bezpośredniego/ Nadwyżka operacyjna (%)	171,68	86,45	85,07	53,16	62,40
Zadłużenie bezpośrednie/ Dochody bieżące (%)	33,83	39,97	35,65	32,58	36,73
Zadłużenie ogółem/ Dochody bieżące (%)	33,83	39,97	35,65	34,98	38,70
Ogółem zadłużenie i zobowiązania pośrednie netto/ Dochody bieżące (%)	42,66	54,50	43,47	36,67	43,40
Zadłużenie bezpośrednie/ Nadwyżka bieżąca (lata)	66,55	5,46	4,57	2,18	3,76
Zadłużenie ogółem/ Nadwyżka bieżąca (lata)	66,55	5,46	4,57	2,34	3,97
Zadłużenie bezpośrednie/ PKB (%)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zadłużenia bezpośrednie na mieszkańca (PLN)	583	665	683	755	876
Wskaźniki dochodów					
Dochody operacyjne/ Planowane dochody operacyjne (%)	100,00	99,70	100,50	114,80	103,18
Dochody podatkowe/ Dochody operacyjne (%)	33,04	35,98	44,91	45,77	45,42
Podatki lokalne/ Dochody podatkowe ogółem	49,58	50,47	42,72	44,59	41,04
Otrzymane transfery bieżące/ Dochody operacyjne (%)	52,01	57,29	47,48	44,14	47,03
Dochody operacyjne/ Dochody ogółem (%)	98,79	98,52	97,57	95,01	89,24
Dochody na mieszkańca (PLN)	1.743	1.684	1.963	2.435	2.670
Wskaźniki wydatków					
Wydatki operacyjne/ Planowane wydatki operacyjne (%)	99,20	97,50	98,10	105,30	106,84
Wydatki na wynagrodzenia/ Wydatki operacyjne (%)	58,49	59,11	57,07	52,99	51,52
Transfery bieżące/ Wydatki operacyjne (%)	9,69	10,24	9,58	10,11	9,95
Wydatki majątkowe/ Planowane wydatki majątkowe (%)	97,10	91,30	85,00	103,40	121,71
Wydatki majątkowe/ Wydatki ogółem (%)	9,61	9,37	9,58	20,46	23,04
Wydatki majątkowe/ Lokalny PKB (%)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki na mieszkańca (PLN)	1.941	1.808	2.089	2.686	2.969
Finansowanie wydatków majątkowych					
Nadwyżka bieżąca/ Wydatki majątkowe (%)	4,70	71,80	74,70	63,08	34,01
Dochody majątkowe/ Wydatki majątkowe (%)	10,26	12,09	23,49	21,52	41,65
Zmiana zadłużenia netto/ Wydatki majątkowe (%)	65,72	37,62	17,20	13,19	17,06

^a wraz z dochodami finansowymi,

^b bez nowego zadłużenia

b.d. - brak danych

Źródło: Miasto Częstochowa

Copyright © 2008 Fitch, Inc., Fitch Ratings Ltd. i jego filie. One State Street Plaza, NY, NY 10004. Telefon: 1-800-753-4824, (212) 908-0500. Fax: (212) 480-4435. Kopiowanie lub wykorzystywanie w całości lub w części bez zgody jest zabronione. Wszelkie prawa zastrzeżone. Wszystkie informacje zamieszczone w tym raporcie opierają się na informacjach od emitentów, innych dłużników i organizatorów, lub innych źródłach, które Fitch uważa za wiarygodne. Fitch nie przeprowadza audytu ani nie weryfikuje prawdziwości i dokładności tych informacji. W związku z tym informacje zawarte w tym raporcie są prezentowane w oryginalnej postaci, bez żadnych gwarancji. Rating nadany przez Fitch jest opinią o wiarygodności kredytowej papieru wartościowego. Rating nie odzwierciedla ryzyka poniesienia strat na skutek innych ryzyk niż ryzyko kredytowe, chyba że ryzyka takie zostały dokładnie przedstawione. Fitch nie jest zaangażowany w oferowanie lub sprzedaż jakichkolwiek papierów wartościowych. Raport prezentujący rating nadany przez Fitch nie jest prospektem ani nie zastępuje informacji zebranych, sprawdzonych i przedstawianych inwestorom przez emitenta i jego agenta w związku ze sprzedażą papierów dłużnych. Ratingi mogą być zmienione, zawieszono lub wycofane w każdej chwili z różnych powodów i jest to suwerenna decyzja Fitch'a. Fitch nie oferuje żadnego doradztwa inwestycyjnego. Ratingi nie stanowią rekomendacji kupna, sprzedaży lub trzymania jakichkolwiek papierów wartościowych. Ratingi nie komentują poprawności cen rynkowych, przydatności jakiegokolwiek papieru wartościowego dla danego inwestora, charakterystyki zwolnień podatkowych lub zobowiązań podatkowych związanych z płatnościami z danym papierem wartościowym. Fitch otrzymuje wynagrodzenie od emitentów, ubezpieczycieli, gwarantów, innych instytucji oraz organizatorów za usługi ratingowe. Opłaty te zazwyczaj zamykają się w przedziale od 1.000 USD do 750.000 USD (lub równowartości tej kwoty w innych walutach) za emisję. W niektórych wypadkach Fitch ocenia wszystkie lub dużą część emisji danego emitenta, lub ubezpieczonych lub gwarantowanych przez danego ubezpieczyciela lub gwaranta, w ramach jednej opłaty rocznej. Taka opłata kształtuje się w przedziale od 10.000 USD do 1.500.000 USD (lub równowartość tej kwoty w innych walutach). Nadanie, publikacja i dystrybucja ratingu przez Fitch nie stanowi zgody Fitch'a do używania jego nazwy w roli eksperta w związku z jakąkolwiek rejestracją w ramach przepisów o publicznym obrocie papierów wartościowych w USA, ustawy „Financial Services and Markets Act” z 2000 roku w Wielkiej Brytanii lub podobnych praw i regulacji w każdym innym państwie. Z powodu relatywnej efektywności elektronicznej publikacji i dystrybucji, analizy Fitch mogą być dostępne dla prenumeratorów tych wersji do 3 dni wcześniej niż dla prenumeratorów wersji drukowanej.